4. MÉS ENLLÀ DEL TEISME, PERÒ NO MÉS ENLLÀ DE DÉU

Resum lliure. Analitzem aquests 25 punts i vegem quines conseqüències en surten

1. *"Si es fa la **cirurgia radical** que necessita el cristianisme, no només cauran algunes fórmules tradicionals de la fe, sinó també bona part del que es considera el contingut del cristianisme. El nostre únic consol és que, si no intervenim dràsticament i urgentment, el pacient morirà".* Thomas Sheehan, Universitat de Stanford.

2. Si el teisme (nostra comprensió històrica de Déu) ha de ser abandonat, queda Déu també descartat? Com parlar del que es troba més enllà de la **capacitat humana**? Quin llenguatge hem d'utilitzar? Només tenim paraules limitades. Pot Déu estar contingut en conceptes i vocabulari elaborat històricament? Pensar teològicament és només una il·lusió?

3. La definició deista de Déu és: "*Un ésser amb poders sobrenaturals, que habita fora d'aquest món i l'envaeix periòdicament per fer la seva voluntat divina*" (Gregory Jenks, *"From Divinity to Infinity"*). Potser Déu és com Freud suggerí, "*Una creació humana, dissenyada per ajudar-nos a vèncer la histèria i a mantenir sota control el trauma de l'angoixa provinent de la autocons*ciència". Els líders de l'Església prefereixen defensar les seves antigues fórmules i mantenir la seguretat religiosa. Però estic convençut que **els cristians del segle XXI hem de enfrontar aquestes qüestions** obertament i amb honestedat. No tenim alternativa si volem ser creients en aquest món postmodern.

4. Vulguem o no, la revolució actual de coneixements i la maduresa humana fan poc creïbles l'antiga manera de pensar. **La mort del teisme** és un pas cap a una "majoria d'edat" humana, però avui encara moltes esglésies ignoren o critiquen aquest pas. No serà fàcil entendre que Déu pot ser trobat, experimentat i viscut de manera radicalment diferent. El cristianisme del futur exigirà l'obertura cap a la nova i estimulant humanitat que està naixent.

5. Cal recercar en el nostre passat religiós, en les sagrades escriptures. Fa tres mil anys els jueus van posar la prohibició de fer imatges de Déu (Èxode 20:4-6) i prohibiren pronunciar el seu sant nom. Tot i així, sovint es construïren **ídols amb paraules** per definir Déu, com també es cremaren persones que refusaven aqueixes afirmacions.

6. El misteri de la Trinitat no pot ser una descripció de Déu; és un intent de definir la nostra experiència humana de Déu. Els cristians del segle XXI necessitam entendre que Déu no habita en credos ni en doctrines teològiques elaborades amb les nostres paraules, que mai no aconseguiran captar **l'essència de Déu**.

7. Al llibre de l'Èxode, Moisès demana trobar-se amb **Déu cara a cara** (33:17-23), però Déu negà l'intent; els hebreus creien que cap humà podia veure Déu i continuar viu. Déu proposa un acord: si Moisès tanca els ulls, Déu passarà davant seu i Moisès arribarà només a veure la part de darrere o "esquena" de Déu. S'assenyala així que només podem veure el lloc on passa Déu. Equival a l'enfonsament de la teologia que vol explicar qui és Déu. No hi ha paraules humanes, ni fórmules, ni cap sistema religiós capaç de fer-ho. Els humans només podem parlar de Déu amb les nostres paraules, obligats a reconèixer que nostre llenguatge sempre distorsiona.

8. Moltes persones religioses escoltaran aquestes paraules com un intent deïcida; tot i així, negar el teisme no vol dir ser ateu. Crec apassionadament en Déu i la definició teista de Déu em sembla massa limitada. Com Moisès, no podem visualitzar qui és Déu, però podem contemplar el lloc on passa; podem examinar "**les empremtes de Déu**".

9. Puc experimentar Déu, tot i que no el puc definir. Per això, recerco Déu de manera nova. "*Què penses quan sents la paraula "Déu"*? Així responia un grup de joves de Nova Jersey: "*Energia, naturalesa, amor, vida...* I una dona afegí: "*Quan parlam de Déu, el que fem és personalitzar els valors que vivim com a comunitat, que exigeix amor, estructura i disciplina*". El Déu tradicional d'"allí dalt", el "senyor

arregla-tot", el Déu miraculós del passat desapareix; aquests joves no són ateus, ni incrèduls; cerquen **l'experiència de Déu**.

10. L'Antic Testament és ple de **conceptes tradicionals de Déu**, ésser sobrenatural que vigila la vida humana des fora d'aquest món. Aquest Déu passeja davant Adam i Eva, demana a Noè que construeixi una arca, escull Abraham per ser pare d'un gran poble, convoca Moisès per alliberar el poble de l'esclavatge, fa ploure aliment del cel per nodrir els israelites en el desert, escull David per ser rei, dona victòries al poble d'Israel, i derrotes quan es porta malament... Tot això conta la Bíblia com a realitzacions de l'ésser sobrenatural. La Bíblia el presenta de l'única manera que podien entendre aleshores els pobles antics.

11. La religiositat veritable ens pot permetre **viure la vida amb valor**, tot acceptant la seva inseguretat. L'objectiu del Déu del teisme fou mantenir l'ansietat i l'histerisme humà sota control. Els Manaments (Èxode 20:1-17 i Deuteronomi 5:-21) van ser lliurats als israelites perquè complaguessin la deïtat amb el bon comportament; foren articulats per governar la comunitat i garantir-li supervivència: cal honrar els pares, els vells depenen dels joves, la vida és sagrada, no es pota robar. La paraula és digna de crèdit. És a dir, la cobdícia no ha d'alterar l'ordre social.

12. Les qualitats atribuïdes a Déu eren, de fet, **valors comunitaris** que havien estat elevats a nivell diví. El Déu extern del teisme era només un vehicle per convidar les persones a anar més enllà de les seves limitacions personals i reconèixer la unitat amb els altres, la responsabilitat d'uns per als altres, i la recíproca dependència.

13. Primera definició: **Déu és la font suprema de la vida**. Hom adora aquest Déu vivint en plenitud i compartint profundament. La Torà diu que Déu exigeix que l'estimem amb tot el nostre ésser, amb tota la nostra humanitat (Deuteronomi 6:5). Experimentar Déu és anar més enllà de l'amor a mi mateix i arribar a la família, als parents, als veïns, a la tribu, a la nació i, finalment, a tota la humanitat. Hem de créixer més enllà de barreres que ens limiten i que redueixen la nostra capacitat d'estimar.

14. **Déu és amor**, i en el procés de conèixer poc a poc l'amor, Déu, traspassam tot límit i podem trobar el diví en tot ésser, en cada racó de la creació. Els humans caminam cap a aquest Déu quan ens sentim absorts per l'amor expansiu, abundant i gratuït i trobam en l'ésser sagrat de l'altre una transcendència il·limitada.

15. Descobrim que **la nostra experiència de Déu** és com nedar en un oceà etern d'amor. Inspiram amor i expiram amor; és omnipresent, omniscient, omnipotent. Mai no s'esgota, sempre s'expandeix. Quan intento descriure aquesta realitat, les paraules em fallen; simplement pronuncio "*Déu*". És un símbol del que és immortal, invisible i atemporal. Aquest amor és semblant a les empremtes de Déu sobre les quals vull caminar, encara que descobreixo que aquest camí em porta a llocs insospitats.

16. Segona definició. No aconsegueixo veure Déu perquè ell està clarament dins meu. És part del que som i part del que tu ets. **Déu és font de tot amor**. La manera d'adorar aquest Déu és estimant abundantment, distribuint amor, regalant amor sense pensar en el preu.

17. El Déu que concebíem com un ésser, ara el podem trobar com un **símbol de l'Ésser**. El camí de l'evolució ha estat un viatge des de la vida unicel·lular a la complexitat de la humanitat autoconscient, amb capacitat de conèixer la transcendència.

18. Tercera definició: Déu és l'Ésser. A una altra història bíblica, l'esbarzer cremant sense consumir-se (Èxode 3:1-14), Moisès pregunta a Déu: "*Quin és el teu nom*?". Déu respon: "*Som el qui som és el meu nom*". Manera bíblica per suggerir que Déu no és un ésser, sinó el mateix Ésser. Si Déu és fonament de l'ésser, tu el pots lloar esdevenint tot el que pots ser.

19. Aquest Déu no és una entitat sobrenatural que viatja en el temps i en l'espai per socórrer els desventurats. Aquest Déu és **font de la vida, font de l'amor i fonament de l'Ésser**. Diem que Déu és

vida i l'adoram quan nosaltres vivim plenament. Diem que Déu és amor i l'adoram estimant generosament. Déu és l'Ésser i l'adoram essent tot el que podem ser.

20. Amb l'acte de viure, estimar i ser aconseguim anar **més enllà dels límits** de la nostra existència; així podem conèixer la transcendència, l'alteritat i l'eternitat. La seva presència de Déu ultrapassa la imatge que d'ell teníem, divinitat externa a la qual donar culte. És una alegria; Déu és molt més que l'ésser sobrenatural, o el senyor celestial que ho "arregla tot".

21. La mort del teisme ens crida a **ser responsables**. Ens convida a deixar la recerca de seguretat, acceptant que la inseguretat radical és el segell de la nostra humanitat. Ens permet comprendre qui som, sense negar res i entrar a la plenitud de la vida amb una nova i madura confiança. No hi ha un Déu paternal, allí al cel, que espera ajudar-nos. Més aviat, nosaltres ens sentim part integrant del que és etern. Hi ha una realitat, que anomenam Déu, que és la font de la vida que vivim, el poder de l'amor que compartim i el fonament de l'Ésser que ens convida a esdevenir el que podem ser. No estic separat d'aquest Déu; participo del que és infinit i etern, més enllà de totes les fronteres. La seva transcendència m'atreu. Déu m'abraça.

22. Aquest Déu no s'identifica amb **doctrines, credos i tradicions**. La realitat d'aquest Déu va més enllà de tot això. Si Déu és la base de l'Ésser, aleshores el meu ésser és part d'aquesta realitat divina. Vull tenir una sensació profunda, no de por, sinó d'alleugeriment. Estic lliure del Déu que exigia reconèixer que havíem nascut en pecat i que necessitàvem ajuda; del Déu que semblava delectar-se castigant els pecadors; que es vanagloriava amb la nostra dependència infantil i humiliant.

23. En aquesta recerca més enllà del teisme visquem, com diu Pau, "***la gloriosa llibertat dels fills de Déu***" (Romans 8:21). Guanyem la llibertat de viure, estimar i ser. No estam sols, ens endinsam en Déu, som portadors, cocreadors i encarnacions del que Déu és.

24. Entenc el que l'autor de l'epístola de Joan va voler dir quan va escriure "*Déu és amor*" (1a Joan 4:16). Entenc la veu de Déu a l'esbarzer cremant: "*Jo som*". Entenc el que Pau de Tars va escriure: "*Per la gràcia de Déu som el que som*" (1a Corintis 15:10). El teòleg Tillich ens empeny a assumir "*el coratge d'existir*". La mort del Déu del teisme és semblant a una crida a la **maduresa religiosa**, a ser portador de Déu, font de vida i d'amor; a ser el que els cristians anomenam "*Cos del Crist*" o comunitat de persones a través de les quals s'experimenta Déu.

25. El teisme és una descripció humana de Déu, una descripció que avui està morint. Vull caminar més enllà, cap a un nou sentit de Déu: un Déu que es troba a les entranyes de la mateixa vida. Proclamo amb alegria que el teisme és mort, però que Déu és real. **Déu viu al cor de la vida**. Em defineixo com un alegre, apassionat i convençut creient de la realitat de Déu.